C/2024/6748

26.11.2024

P9_TA(2024)0122

Kritická situace na Kubě

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 29. února 2024 o kritické situaci na Kubě (2024/2584(RSP))

(C/2024/6748)

Evropský parlament,

— s ohledem na svá předchozí usnesení o Kubě, zejména na své usnesení ze dne 12. července 2023 o stavu dohody o politickém dialogu a spolupráci mezi EU a Kubou s ohledem na nedávnou návštěvu vysokého představitele na Kubě ([1]),

— s ohledem na Dohodu o politickém dialogu a spolupráci mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Kubánskou republikou na straně druhé ([2]), podepsanou v prosinci 2016 a prozatímně uplatňovanou od 1. listopadu 2017,

— s ohledem na články 4, 5 a 229 kubánské ústavy a na kubánský trestní zákoník,

— s ohledem na definici „organizace občanské společnosti“ v Úředním věstníku Evropské unie,

— s ohledem na dokument ARES (2021) 2474104 zástupce výkonného ředitele Evropské služby pro vnější činnost (ESVČ) pro Severní a Jižní Ameriku,

— s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech ze dne 16. prosince 1966 a další mezinárodní smlouvy a nástroje v oblasti lidských práv,

— s ohledem na Úmluvu OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, přijatou Valným shromážděním OSN dne 10. prosince 1984, jejíž smluvní stranou je Kuba,

— s ohledem na zprávy organizací pro lidská práva, jako je Human Rights Watch, Nadace pro lidská práva a Obránci vězňů, na kapitolu IV.B o Kubě ve výročních zprávách Meziamerické komise pro lidská práva za roky 2020, 2021 a 2022, na sdělení zvláštního zpravodaje OSN pro soudobé formy otroctví, jejich příčiny a následky a zvláštního zpravodaje OSN pro obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi ze dne 6. listopadu 2019 určené vysokému komisaři OSN pro lidská práva na téma kubánských zdravotnických brigád, na sdělení zvláštního zpravodaje OSN pro soudobé formy otroctví, jejich příčiny a následky ze dne 2. listopadu 2023 určené vysokému komisaři OSN pro lidská práva o kubánských zdravotnických brigádách a na závěry všeobecného pravidelného přezkumu týkajícího se Kuby, který provedla Rada OSN pro lidská práva v roce 2018, ohledně kubánských zdravotnických brigád,

— s ohledem na sdělení zvláštního zpravodaje OSN pro svobodu náboženského vyznání nebo přesvědčení, pracovní skupiny OSN pro svévolné zadržování, zvláštního zpravodaje OSN pro podporu a ochranu práva na svobodu přesvědčení a projevu, zvláštního zpravodaje OSN pro právo na svobodu pokojného shromažďování a sdružování a zvláštního zpravodaje OSN pro otázky menšin ze dne 16. listopadu 2023, které bylo adresováno Kubě,

— s ohledem na čl. 132 odst. 2 a 4 jednacího řádu,

([1]) Přijaté texty, P9_TA(2023)0280.
([2]) Úř. věst. L 337 I, 13.12.2016, s. 3.

A. vzhledem k tomu, že Parlament dne 5. července 2017 vyslovil souhlas s dohodou o politickém dialogu a spolupráci, ale podmínil jej zlepšením lidských práv a demokracie na Kubě, včetně doložky o pozastavení dohody v případě porušení ustanovení o lidských právech; vzhledem k tomu, že v doprovodném usnesení se kubánské orgány vybízí, aby umožnily delegacím Evropského parlamentu vstup do země a přístup k jejich partnerům;

B. vzhledem k tomu, že několik článků dohody o politickém dialogu a spolupráci mezi EU a Kubou, konkrétně články 1, 2 a 3, stanoví jasné zásady rovnosti, reciprocity, vzájemného respektu, posílení kontaktů, dialogu a spolupráce mezi oběma společnostmi; vzhledem k tomu, že Parlament požádal ESVČ, aby při uplatňování této dohody učinila vše, co je v jejích silách, a pečlivě sledovala situaci v oblasti lidských práv a základních svobod na Kubě; vzhledem k tomu, že dodržování lidských, občanských, politických, hospodářských, sociálních a kulturních práv je pro EU zásadní;

C. vzhledem k tomu, že počet politických vězňů a vězňů svědomí na Kubě dramaticky vzrostl a k 31. lednu 2024 dosáhl 1 066, včetně 33 osob, které byly v době zadržení nezletilé, což představuje osminásobný nárůst od roku 2018 a zvýšení jejich počtu za posledních 12 měsíců o 170 osob, tj. průměrné zadržení z politických pohnutek více než 14 osob měsíčně; vzhledem k tomu, že organizace na ochranu lidských práv rovněž zdokumentovaly více než 11 000 případů „prekriminálního“ odsouzení s průměrnými sazbami odnětí svobody v délce dvou let a deseti měsíců, aniž by došlo ke spáchání nějakého trestného činu nebo pokusu o trestný čin, přičemž toto číslo uvedl předseda Výboru OSN proti mučení v dubnu 2022 v závěrečných slovních připomínkách na 73. zasedání výboru k pravidelnému přezkumu týkajícímu se Kuby; vzhledem k tomu, že v posledních desetiletích článek 72 kubánského občanského zákoníku umožnil v průměru 3 850 nových „prekriminálních“ zadržení ročně; vzhledem k tomu, že čl. 434 odst. 1 a čl. 189 odst. 3 nového kubánského trestního zákoníku navazují na „prekriminální“ opatření obsažená v občanském zákoníku;

D. vzhledem k tomu, že OSN již dříve sdělila Kubě své znepokojení nad zadržováním a vězněním náboženských představitelů v zemi; vzhledem k tomu, že dne 16. listopadu 2023 zaslalo pět držitelů mandátů a zpravodajů zvláštních postupů OSN Kubě sdělení, v němž popsali a odsoudili systematické pronásledování, věznění a mučení evangelických pastorů a katolických kněží, muslimských imámů a jorubských a santerijských náboženských představitelů na Kubě;

E. vzhledem k tomu, že Institut pro výzkum politiky v oblasti trestné činnosti a spravedlnosti aktualizoval v lednu 2024 zprávu o věznicích ve světě a uvedl, že počet vězňů na ostrově vzrostl natolik, že se Kuba, pokud jde o míru uvěznění, zařadila na druhé místo na světě; vzhledem k tomu, že kubánská vláda i nadále svévolným zadržováním obtěžuje a zastrašuje kritiky, nezávislé aktivisty, politické oponenty a další osoby;

F. vzhledem k tomu, že organizace na ochranu lidských práv nepřestávají předkládat dokumenty o tom, že je v zemi nadále potlačováno právo na svobodu projevu, pokojné shromažďování a sdružování a kubánské orgány umlčují nesouhlasné hlasy a útočí na obránce lidských práv; vzhledem k tomu, že v roce 2023 bylo zdokumentováno více než 200 případů omezení internetu, včetně nabourání se do účtů novinářů s cílem umlčet je a omezit svobodu projevu;

G. vzhledem k tomu, že situace v oblasti lidských práv na Kubě je velmi znepokojivá, zejména pokud jde o zranitelné skupiny obyvatel, jako jsou ženy, etnické menšiny a komunita LGBTIQ+; vzhledem k tomu, že nevládní organizace a nezávislá pozorovatelská střediska hlásí nárůst počtu vražd žen na Kubě, přičemž v roce 2023 se počet vražd žen zvýšil na 89 a v roce 2024 bylo zatím nahlášeno osm nových případů; vzhledem k tomu, že režim přesto nezavedl systém evidence vražd žen na Kubě, jenž by využíval aktuální veřejné údaje, a že dosud nebyl přijat komplexní zákon proti genderově podmíněnému násilí, který by zaručoval zapojení zástupců občanské společnosti;

H. vzhledem k tomu, že Parlament opakovaně připomněl ESVČ, že účast zástupců nezávislé občanské společnosti na politických dialozích a projektech spolupráce v rámci dohody o politickém dialogu a spolupráci je nezbytnou součástí dohody, jak je zdůrazněno v jejím článku 36, a že je třeba okamžitě napravit situaci, kdy jsou z fondů spolupráce nebo z účasti na dohodě vyloučeni zástupci nezávislé občanské společnosti, a účast a přístup jsou poskytnuty výhradně společnostem, v nichž má účast nebo které ovládá stát, což se děje od podpisu dohody;

I. vzhledem k tomu, že dne 2. ledna 2024 zveřejnila OSN dopis zaslaný kubánskému režimu, v němž jej obviňuje z nucené práce, což je jedna z forem moderního otroctví, kterou odsoudili zvláštní zpravodajové pro obchodování s lidmi a otroctví; vzhledem k tomu, že několik mezinárodních organizací odsoudilo skutečnost, že kubánští civilní pracovníci sloužící v zahraničí, včetně lékařů, učitelů, námořníků, inženýrů, umělců nebo sportovců, jsou vystaveni obchodování s lidmi na základě zákonů a předpisů, které jsou ze své podstaty nátlakové a zasahují velmi explicitně do základních svobod, včetně článku 176 trestního zákoníku, rezoluce ministerstva pro zahraniční obchod a investice (Mincex) 368 z roku 2020, zákona o migraci a vyhlášky 306 z roku 2012;

J. vzhledem k tomu, že režim, který byl na Kubě postupně nastolen, vylučuje jakékoli vyhlídky na demokratickou změnu, neboť článek 5 kubánské ústavy stanoví, že hlavní politickou silou a vládcem společnosti a státu je „jedinečná, martíovská, fidelistická a marxisticko-leninská Komunistická strana Kuby“, a že v článcích 4 a 229 je současný politický systém označen za nezvratný;

K. vzhledem k tomu, že kubánské orgány navzdory dlouholetým naléhavým žádostem o možnost návštěvy ostrova systematicky odmítají povolit vstup na Kubu nebo návštěvu vězňů oficiálním výborům, delegacím a některým politickým skupinám z Evropského parlamentu, mezinárodním lidskoprávním organizacím a dalším nezávislým pozorovatelům situace v oblasti lidských práv, včetně zvláštních zpravodajů OSN;

L. vzhledem k tomu, že dne 23. listopadu 2023 schválila Konference předsedů Evropského parlamentu vyslání delegace ad hoc na Kubu na základě zvacího dopisu kubánského velvyslance v Belgii a Evropské unii ze dne 20. září 2023; vzhledem k tomu, že dne 19. prosince 2023 informoval místopředseda kubánského parlamentu velvyslance EU na Kubě o odmítnutí přijetí delegace Parlamentu s odůvodněním, že si „nepřeje přijmout návštěvu poslanců Evropského parlamentu, kteří pracují proti zájmům Kuby a jednají zcela v souladu se Spojenými státy“; vzhledem k tomu, že velvyslanec Kubánské republiky v dopise ze dne 25. ledna 2024 adresovaném předsedkyni Evropského parlamentu označil předsedu delegace ad hoc Evropského parlamentu na Kubu a další dva členy za osoby, které „udržují styky s občany a organizacemi uvedenými na vnitrostátním seznamu osob a subjektů ... na základě teroristických činů a podporují je“; vzhledem k tomu, že v listopadu 2023 byla v prostorách Evropského parlamentu přijata delegace kubánského parlamentu;

M. vzhledem k tomu, že Parlament třikrát udělil Sacharovovu cenu za svobodu myšlení kubánským aktivistům: v roce 2002 Oswaldovi Payáovi, v roce 2005 organizaci Dámy v bílém a v roce 2010 Guillermu Fariñasovi; vzhledem k tomu, že laureáti Sacharovovy ceny a jejich příbuzní jsou stále pravidelně obtěžováni, zastrašováni a je jim bráněno vycestovat ze země a účastnit se mezinárodních akcí; vzhledem k tomu, že Meziamerická komise pro lidská práva dospěla v červnu 2023 k závěru, že státní činitelé byli přímo zapojeni do úmrtí demokratických aktivistů Oswalda Payáa a Harolda Cepera v roce 2012 při autonehodě; vzhledem k tomu, že by mělo být provedeno plně transparentní vyšetřování s cílem postavit osoby odpovědné za zabití Osvalda Payáa a Harolda Cepera před soud;

N. vzhledem k tomu, že dohoda o politickém dialogu a spolupráci nesplnila svůj hlavní cíl, kterým je zlepšení základních svobod na Kubě;

1. lituje, že navzdory době, která uplynula od vstupu dohody o politickém dialogu a spolupráci v platnost, se absence demokracie a svobod na Kubě nezlepšila, ale stav lidských práv na ostrově se naopak dále zhoršil, což představuje zjevné a systematické porušování základních ustanovení dohody;

2. zdůrazňuje, že všechny strany jsou povinny závazná ustanovení dohody o politickém dialogu a spolupráci plnit a dodržovat zásadu univerzálnosti lidských práv;

3. co nejdůrazněji odsuzuje systematické porušování lidských práv, jehož se kubánský režim dopouští mimo jiné vůči demonstrantům, politickým disidentům, náboženským představitelům, lidskoprávním aktivistům a nezávislým umělcům; vyzývá kubánské orgány, aby represivní politiku okamžitě ukončily; odsuzuje nedostatečnou náboženskou svobodu na Kubě;

4. je znepokojen alarmujícím nárůstem počtu politických vězňů, jenž se od roku 2018 více než zosminásobil, čímž se Kuba stala největší věznicí politických aktivistů a disidentů v Latinské Americe; vyzývá k okamžitému a bezpodmínečnému propuštění osob, které jsou zadržovány pouze proto, že uplatňovaly svá lidská práva, mj. právo na svobodu projevu a pokojné shromažďování; dále vyzývá k zamítnutí nespravedlivých trestních obvinění a podporuje usnadnění návratu osob pobývajících ve vyhnanství;

5. prohlašuje, že je nepřijatelné, aby ESVČ a delegace EU v Havaně souhlasily s vyloučením kubánské demokratické opozice a evropských i kubánských nezávislých a legitimních organizací občanské společnosti z politických dialogů z toho důvodu, že je neschválily kubánské orgány; připomíná své usnesení z července 2023, v němž vyjadřuje hluboké politování nad tím, že místopředseda Komise, vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku promarnil příležitost k podpoře demokracie prostřednictvím kubánské občanské společnosti a politických vězňů a k vyslání jasného signálu o tom, že EU je porušováním lidských práv na Kubě znepokojena;

6. znovu opakuje, že neochvějně a bezpodmínečně podporuje kubánský lid, všechny obránce lidských práv na Kubě a jejich chvályhodnou oddanost svobodám a všem právům, která jim kubánský režim po desetiletí upírá;

7. vyjadřuje hluboké znepokojení nad tím, že na Kubě existuje nucená práce, a nucenou práci řízenou kubánským státem odsuzuje, zejména nucenou práci v lékařských brigádách, ale i tehdy, když se týká učitelů, námořníků, inženýrů, umělců, sportovců a dalších osob, jimž převážnou část platu zabavuje kubánská vláda; odsuzuje skutečnost, že většina těchto „dobrovolníků" v mezinárodních misích uvedla, že byli nasazeni proti své vůli nebo se mise museli zúčastnit za podmínek systémového nátlaku;

8. konstatuje, že v listopadu 2023 se poslancům kubánského parlamentu, včetně tajemníka kubánského národního parlamentu Homera Acosty, dostalo v Evropském parlamentu uctivého zacházení a vřelého přijetí; prohlašuje, že pokračování vyloučení Evropského parlamentu, který je jedinou evropskou institucí, jíž je odepřen přístup na kubánské území, je nepřijatelné a porušuje dohodu o politickém dialogu a spolupráci; odmítá rozhodnutí Kuby zamítnout návštěvu delegace ad hoc Parlamentu a naléhavě vyzývá kubánské orgány, aby dodržovaly zásady dohody o politickém dialogu a spolupráci a umožnily Parlamentu přístup do země; žádá, aby byla v souladu se zásadami dohody týkajícími se rovnosti, reciprocity a vzájemného respektu přijata podobná opatření, jež odepřou přístup do prostor Parlamentu všem zástupcům Národního shromáždění lidové moci nebo kubánského režimu;

9. požaduje, aby kubánské orgány v souladu s dohodou o politickém dialogu a spolupráci zajistily delegaci Evropského parlamentu, EU a členských států a nezávislým lidskoprávním organizacím přístupová práva, jež jim umožní sledovat soudní procesy a navštívit stovky aktivistů a běžných Kubánců, kteří jsou i nadále vězněni za to, že uplatňují své právo na svobodu projevu a shromažďování; vyzývá vysokého představitele, místopředsedu Komise, aby při každém kontaktu s kubánskými orgány upozorňoval na skutečnost, že Parlamentu byl opět odepřen přístup, a aby je naléhavě vyzval, aby toto rozhodnutí okamžitě zvrátily;

10. znovu vyzývá Radu, aby uplatnila globální režim sankcí EU v oblasti lidských práv (Magnitského akt EU) a přijala sankce proti osobám odpovědným za soustavné porušování lidských práv na Kubě, počínaje přijetím sankcí proti Miguelu Díazovi-Canelovi jakožto nejvyššímu představiteli velicí struktury kubánských bezpečnostních sil a proti dalším vysoce postaveným představitelům kubánské vlády a všem osobám odpovědným za věznění politických vězňů;

11. znovu vyzývá EU, aby z důvodu porušování dohody kubánskou vládou, jež představuje „zvláště naléhavý případ", aktivovala čl. 85 odst. 3 písm. b) dohody o politickém dialogu a spolupráci a požádala o okamžitou schůzi smíšeného výboru; zdůrazňuje, že ke zmíněným porušením patří soustavné významné porušování demokratických zásad a porušování základních lidských práv a základních svobod, jak jsou uvedeny ve Všeobecné deklaraci lidských práv a zdůrazněny v čl. 1 odst. 5 dohody o politickém dialogu a spolupráci; dále zdůrazňuje, že neschopnost kubánského režimu na taková porušení reagovat, navzdory opakovaným výzvám Parlamentu, by měla vést k pozastavení platnosti dohody;

12. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení vládě a Národnímu shromáždění lidové moci Kuby, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Komisi, zvláštnímu zástupci EU pro lidská práva, vládám a parlamentům členských států, vysokému komisaři Organizace spojených národů pro lidská práva a vládám členských států Společenství latinskoamerických a karibských států.